

ח' אדר, תשע"ב, 31.3.2012

גיליון מס' 303

פרשת צו

שבת הגדול

מאת הרב אסי בלנק, קיבוץ עין הנצי"ב

כתוב בשולחן ערוך בסימן ת"ל: "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, מפני הנס שנעשה בו". ומבאר המשנה ברורה שהנס היה "שבשנה שיצאו ממצרים היה עשרה בניסן ביום שבת ולקחו כ"א מישראל שה לפסחו וקשרו בכרעי המטה... והמצרים ראו זה ושאלום למה זה לכם והשיבו לשוחטו לשם פסח במצות ה' עלינו והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלוהיהם ולא היו רשאים לומר להם דבר. ומפני שאז היה עשירי בחודש בשבת ע"כ קבעו לקרות שבת שלפני הפסח לעולם שבת הגדול".

בראשונים ובאחרונים נכתבו טעמים נוספים לשמה של שבת זו. מה משמעותו של הנס המחייבת לקרוא את השבת שבה הוא חל שבת הגדול? מהי גדולה, וכיצד גדולתו או שמא יש לומר גדולתה של שבת זו משמעותית עבורנו?

נסים רבים מלווים את יציאת מצרים, ממכות מצרים ועד קריעת ים סוף. כאשר חושבים על נסים אנחנו בדרך כלל חושבים על יכולתו של הקב"ה לשנות את מסלול המציאות בניגוד לחוקי הטבע. ואף כאן הנס מבטא שינוי מסוים בחוקי הטבע - "היו שיניהם קהות". המצרים, שעד לא מזמן שיעבדו את בני ישראל, לא יכלו לעשות דבר מול שחיטת אלוהיהם!

אבל דומה שיחודו של נס זה אינו רק בנפלאות ה' אלא גם ביוזמה שלנו. הנס של שבת הגדול התחיל ממעשיהם של ישראל: "ויקחו להם איש שה לבית אבות", ומתוך שלקחו נעשה הנס וניצלו.

האם מדובר בארוע חד פעמי? האם הגדלות הזו ניתנת לשחזור?

רמח"ל (מסילת ישרים, י"ט) מציין בכוונתו של החסיד שני עניינים: "נמצאת למד שב' דברים יש בענין זה, אחד הכונה בכל מצוה ועבודה שתהיה לעילוי כבודו של מקום במה שבריותיו עושים נחת רוח לפניו... ואמנם עוד עיקר שני יש בכונת החסידות, והוא טובת הדור, שהנה ראוי לכל חסיד שיתכוין במעשיו לטובת דורו כולו, לזכות אותם ולהגן עליהם". ודומה ששני עניינים אלה קשורים לגדולתו של החסיד, וכוונתו להתקרב לקב"ה קשורה ליכולתו להיות אכפתי כלפי כל בני דורו. גדולה איננה היכולת להגיע לשיא אלא קשורה גם ליכולת להביא אנשים נוספים לאותו המקום.

הדברים מפורטים באופן אחר בלשונו של האדמו"ר מפיאסצנה בספרו "בני מחשבה טובה" (עמ' 19): "וכל יסוד חברתנו הוא להרכין את הכתף למקום נמיכיות החברים עד כפות רגלי נפשם וגופם, ומשם להעלותם באמצעים מתאימים להם, לכן נראה נא גם להם תקנה ועצה איך להרגילם כפי מצבם". האדמו"ר שכבר בילדותו נחשב עילוי וקדוש, רוצה לייסד חבורה של עובדי ה' המקדישים זמן ומאמץ להתעלות רוחנית. ועל מנת שיזכו כל בני החבורה להתעלות הוא מוכן "להרכין את הכתף למקום נמיכיות החברים". הוא אינו דורש שיעמדו ברף הגדלות שלו אלא יורד אליהם על מנת להעלותם. ולא עוד אלא שהאמצעים הלגיטימיים על מנת להעלותם צריכים להיות "מתאימים להם". גם אם זו איננה הדרך הראויה לגדול, הוא ישתמש בה כיוון שהיא מתאימה לחבורתו. כלומר ישנה גדולה שאיננה נשארת בד' אמותיה אלא מורידה את עצמה לתוך המציאות הנמוכה.

ואולי זה עניינה של שבת הגדול. שבת אחת יחידה ומיוחדת של התכונות והתרגשות, של מסירות נפש, של ציפייה לנס, של גדולה. גדולה שמגיעה גם תוך כדי עיסוק ב"נמיכיות" החיים, בנקיונות, בסידור הבית, בהגעת כלים. ואולי דווקא גדולה כזו הצומחת מתוך "נמיכיות" חיינו, יכולה להפוך מאירוע חד פעמי, לשבת המשפיעה על שאר שבתות השנה.

שנזכה.

הרב אסי בלנק, מכהן כרב קיבוץ עין הנצי"ב ור"מ במדרשה, בעל תואר ראשון במדעי החברה באוניברסיטה הפתוחה ותואר שני מאוניברסיטת חיפה. נשוי לשולי ואב לרפאל שרי ידידיה יהודה נעמי ועמיהי.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il